

Miromila Sobotová
Karel Sobota

ZEMĚPISNÝ NÁČRTNÍK

© Autoři: RNDr. Miromila Sobotová, RNDr. Karel Sobota
Lektoři: prof. RNDr. Václav Gardavský, DrSc., Libuše Tomášková
Odborná revize: doc. RNDr. Ivan Bičík, CSc. (socioekonomická geografie),
doc. RNDr. Ludvík Mučka, CSc. (kartografie a planetární zeměpis),
doc. RNDr. Václav Příbyl, CSc. (fyzická geografie)

© Obálka a grafická úprava: Vlasta Srbová
© Mapky a kresby: Jaroslav Drahokoupil
© Nakladatelství České geografické společnosti, Praha 1996

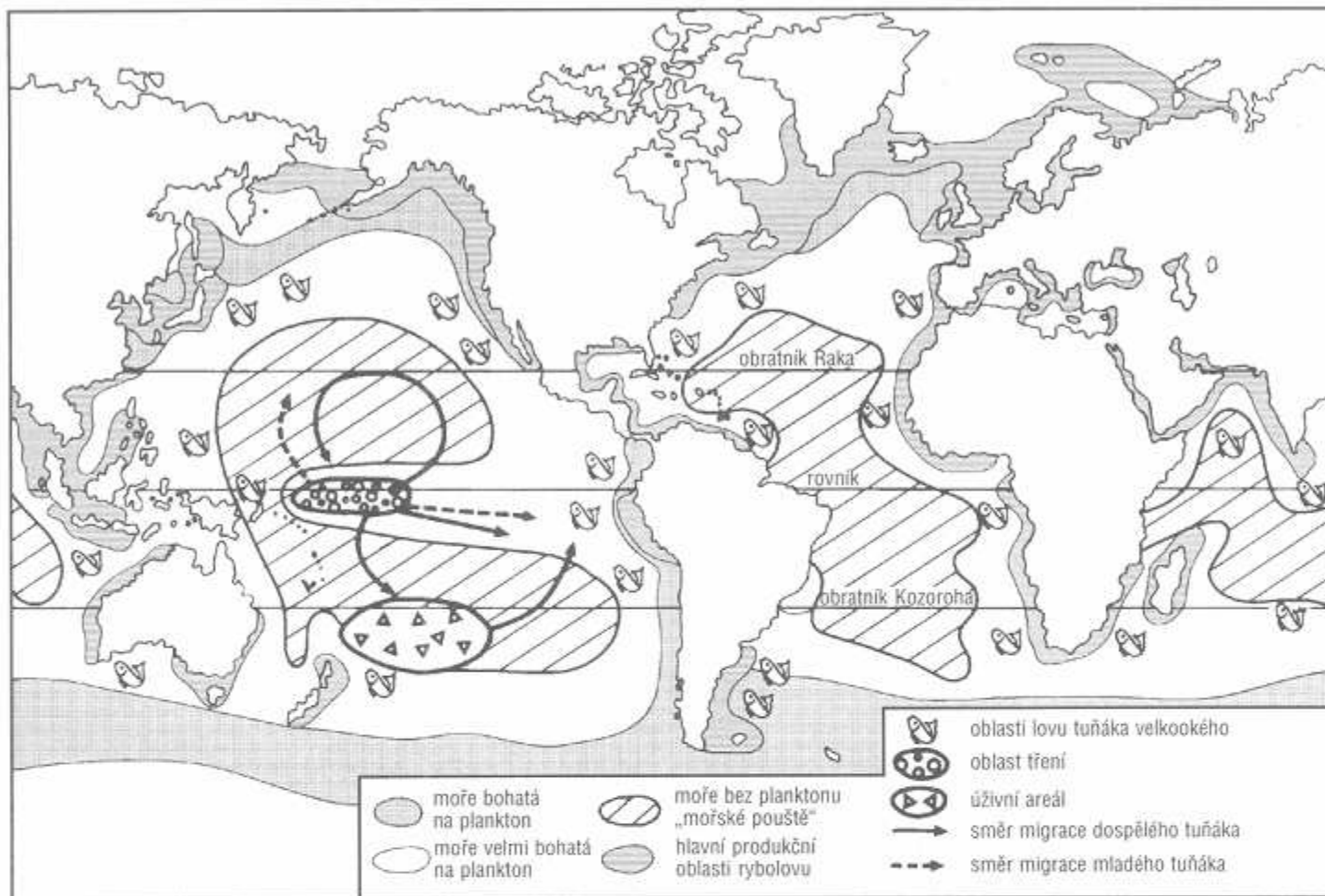
Vydalo Nakladatelství České geografické společnosti,
V úhlu 10, 141 00 Praha 4
v roce 1996 jako svůj 40. titul

Redaktorka Zorka Drtinová

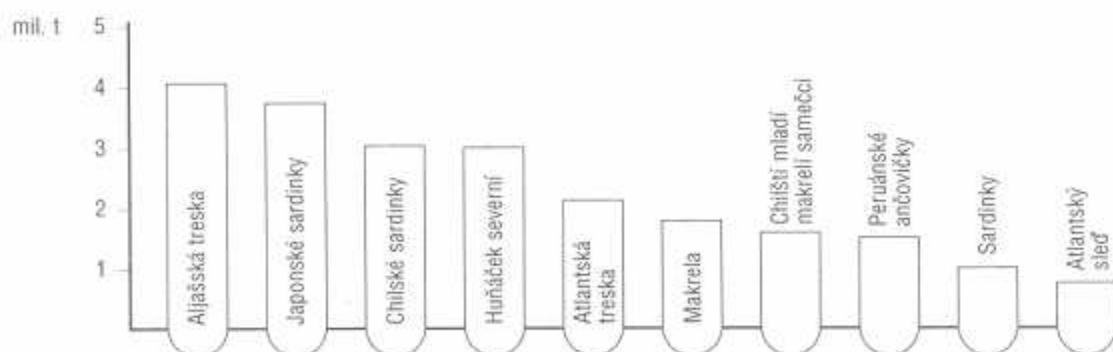
1. vydání
Sazba a zlom PE-SET-PA, Praha 4
Tisk Petr Chrt, polygrafické práce, Praha 8

ISBN 80-901942-5-7

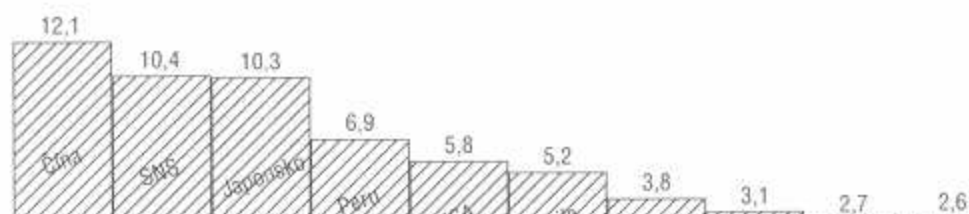
Světový rybolov a produktivita moří

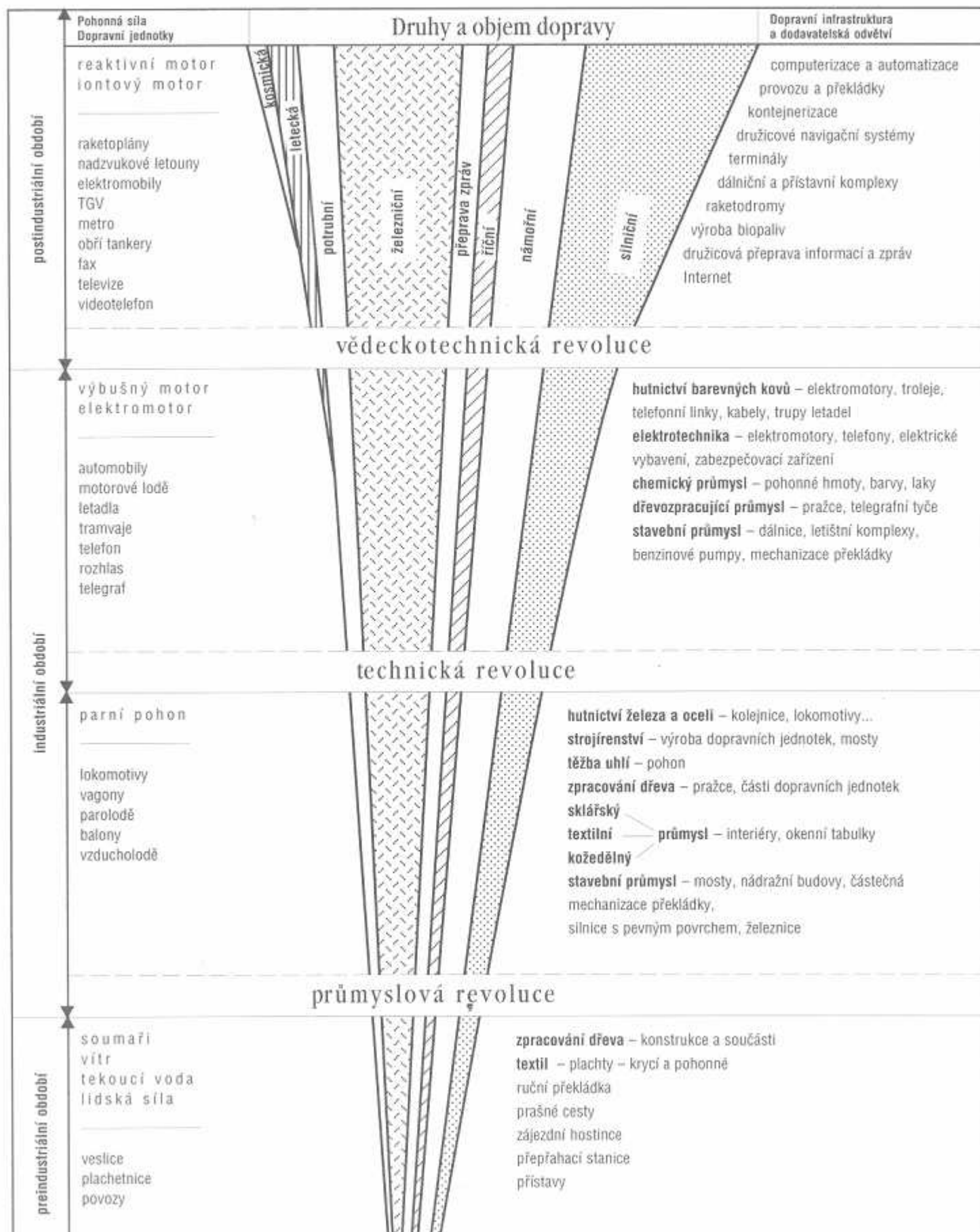
Deset nejvíce lovených druhů ryb

Světový rybolov (1990) mld. t

Historický vývoj dopravního komplexu

Znaky dopravní sítě

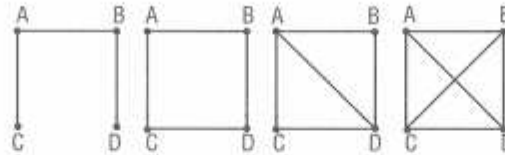
nepříměrnost (křivatost) – d
(deviatilita)

$$d = \frac{l_k}{l_p}$$

l_k = skutečná vzdálenost
 l_p = přímková spojnice

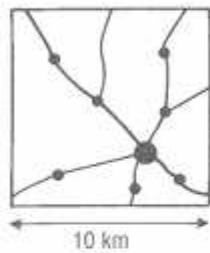
spojitost (konektivita) – K

$$K = \frac{S_d}{S_{max}}$$

S_d = skutečný počet spojnic
 S_{max} = maximální počet spojnic

hustota – H

na 100 km²

$$H = \frac{l}{p}$$

p = plocha

na 10 000 obyvatel

$$H = \frac{l}{s}$$

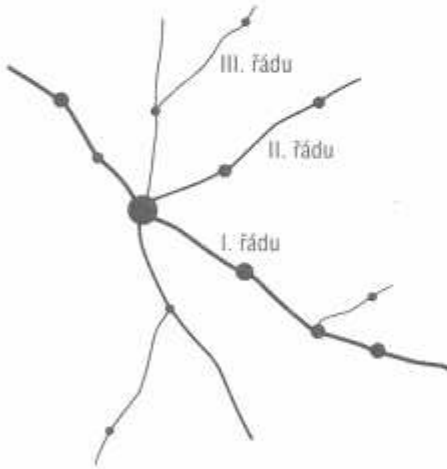
s = počet obyvatel

geometrický průměr

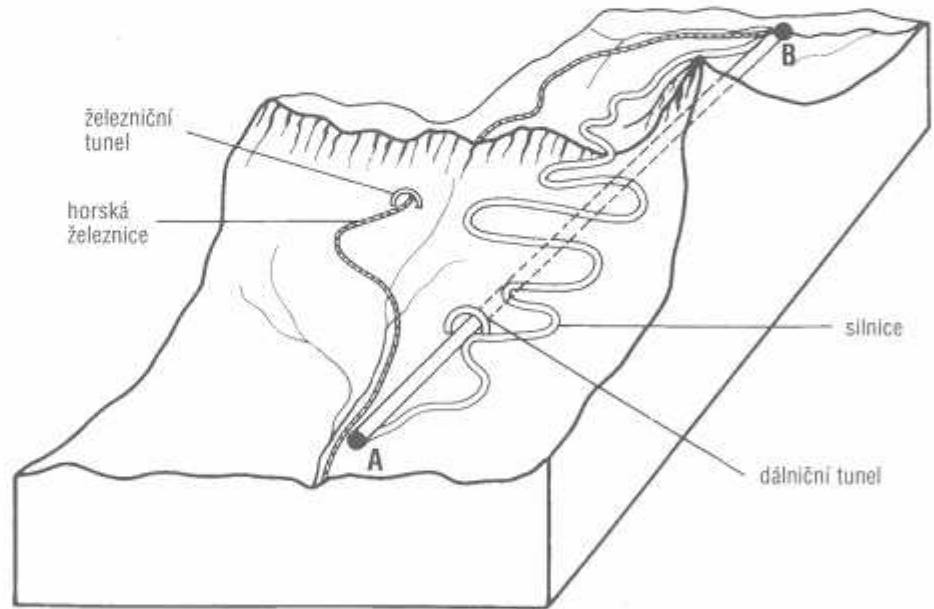
$$H = \frac{l}{\sqrt{p \cdot s}}$$

l = délka dopravních tras

Hierarchie dopravních tras

Vztah deviatility a technické vyspělosti

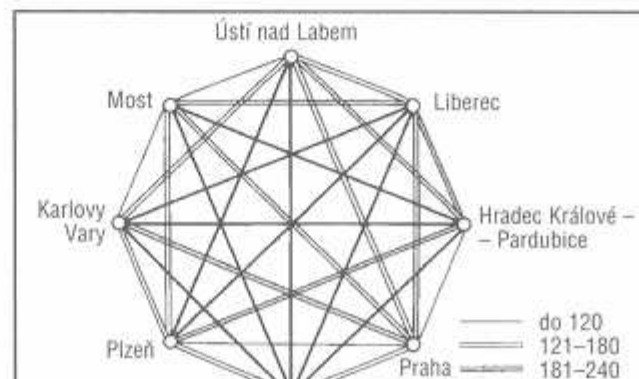

Dopravní dostupnost

– vzdálenostní

Města	Zlín	Znojmo	Zlín	Ústí nad Labem	Uherské Hradiště	Třanava	Trenčín	Teplička	Taboř
Banská Bystrica	123	330	212	557	195	163	145	599	431
Bratislava	200	160	166	415	139	51	120	417	289
Brno	216	67	100	294	73	134	137	296	168
České Budějovice	397	148	281	232	254	358	318	234	57
Havičkově Brno	299	100	199	206	172	276	236	268	80
Hodonín	178	108	71	347	44	73	98	349	221
Hradec Králové	293	185	212	166	215	322	279	206	165
Cheb	588	373	472	184	445	549	509	145	213
Chomutov	509	294	393	68	366	470	430	47	179
Jihlava	304	75	188	215	161	265	225	217	74

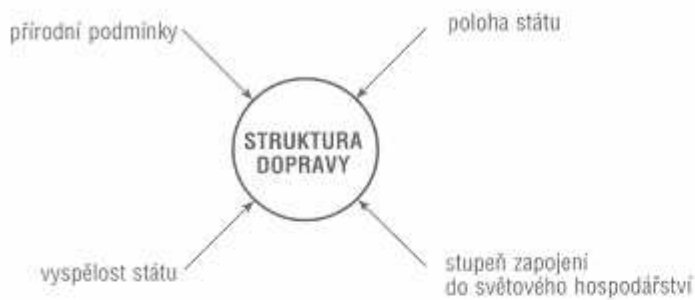
– časová (v minutách)

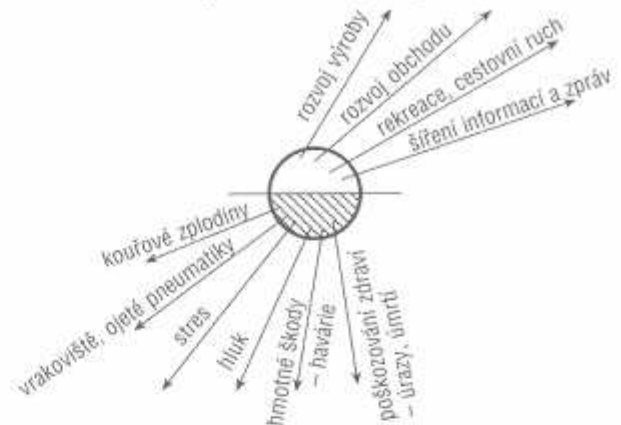
– frekvenční

stanice MHD I. č. 52				
6	01	21	41	
7	01	11	21	31
8	01	21	41	
9	01	31		
10	01	31		
11	01	31		
12	01	31		
13	01	21	41	
14	01	11	21	31
15	01	21	41	
16	01	21	41	
17	01	31		
18	01	31		
19	01	31		

Faktory ovlivňující strukturu dopravy

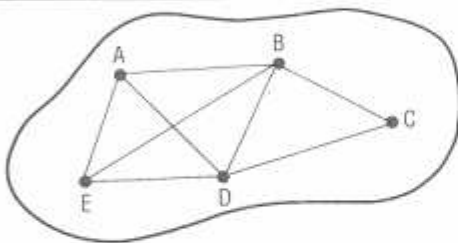

Pozitivní a negativní vlivy dopravy

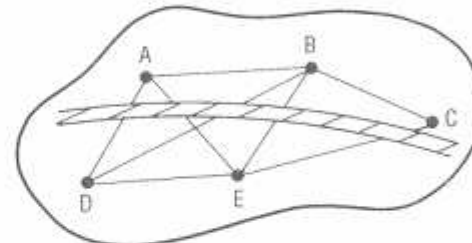

Vývoj dopravní sítě

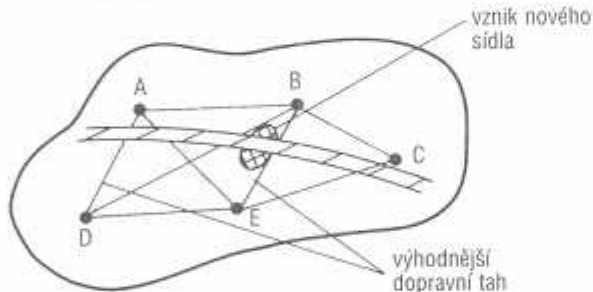
1) základní síť lokálních spojení

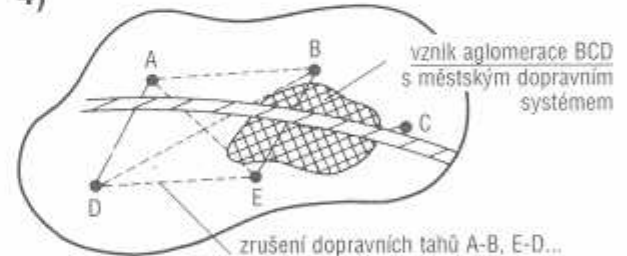
2) železniční koridory, dálnice

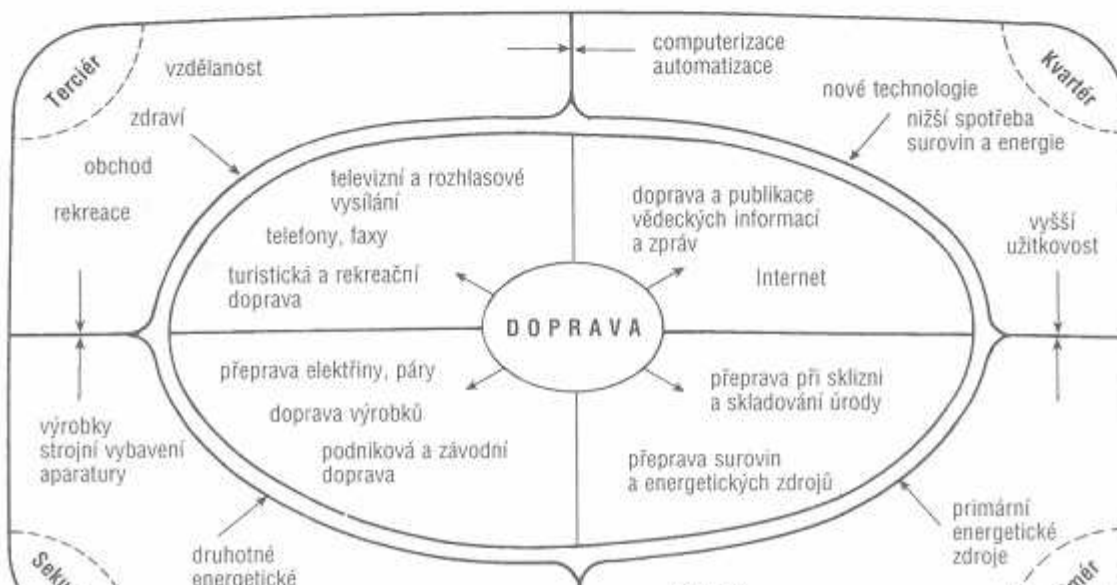
3)

4)

Doprava a hospodářské sektory

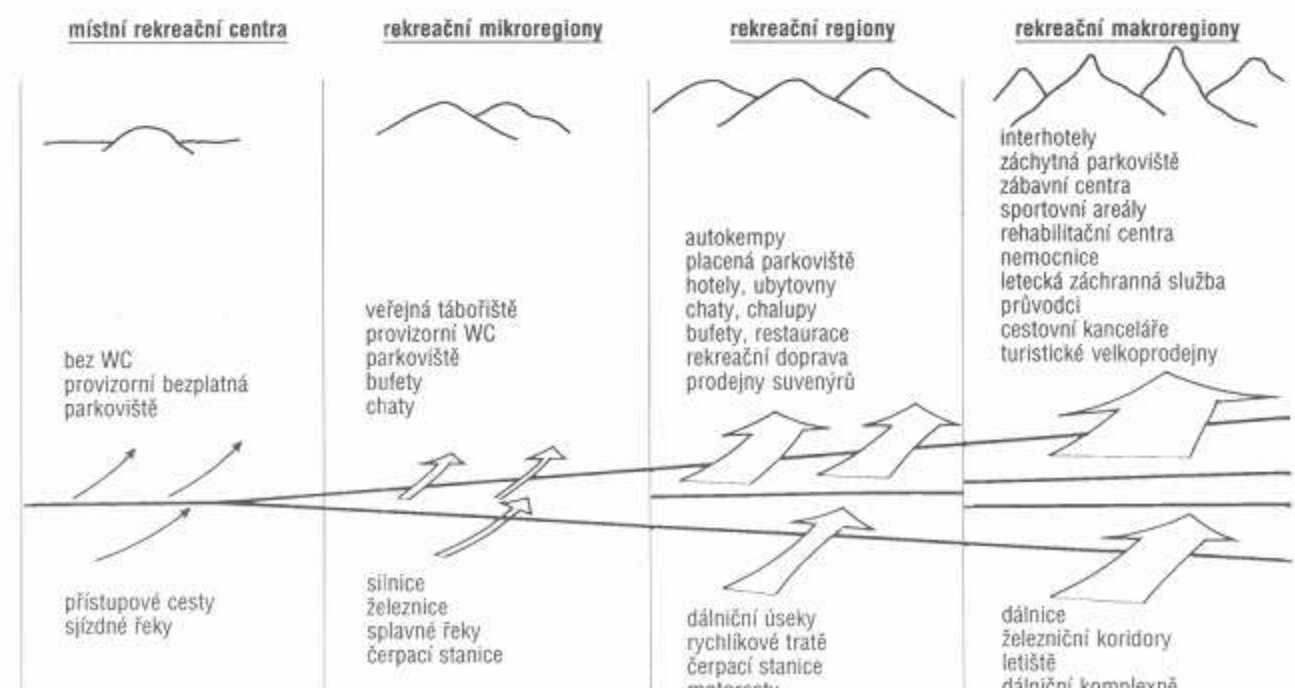
Druhy a formy cestovního ruchu

Předpoklady cestovního ruchu

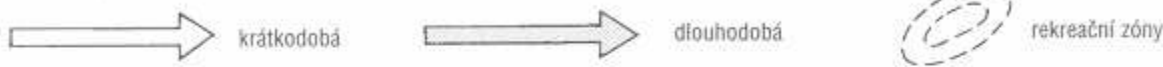

Formování dopravně-rekreačních komplexů

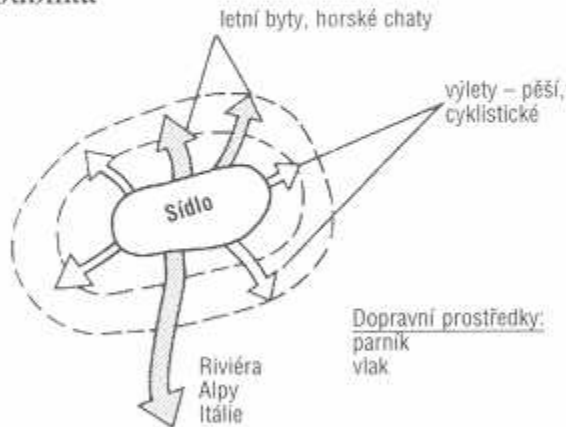

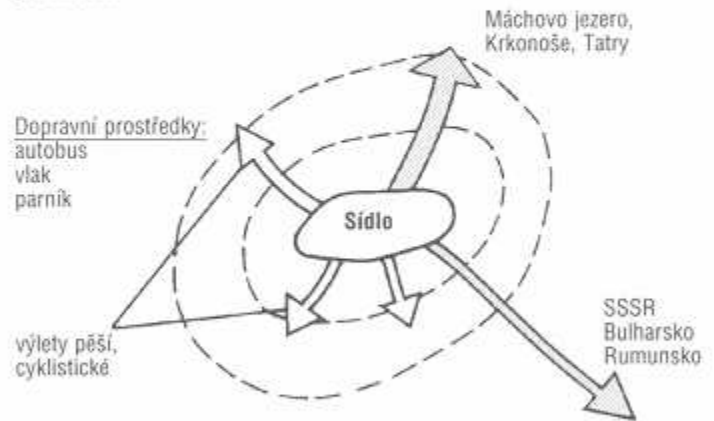
Vývoj cílů rekreace v České republice

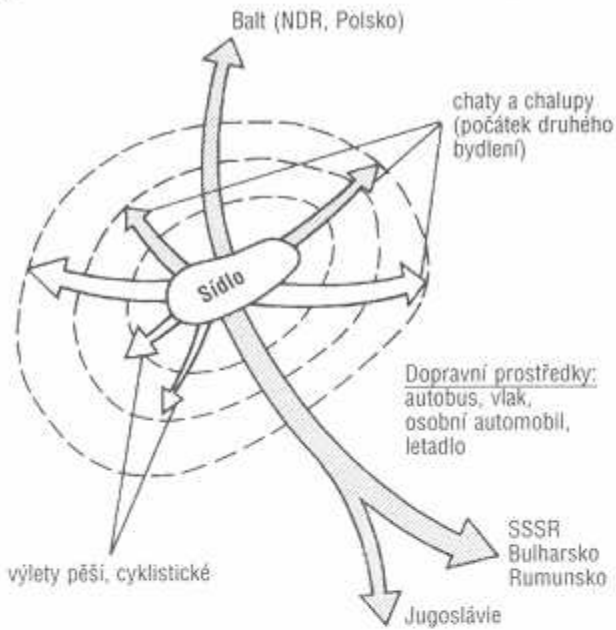
První republika

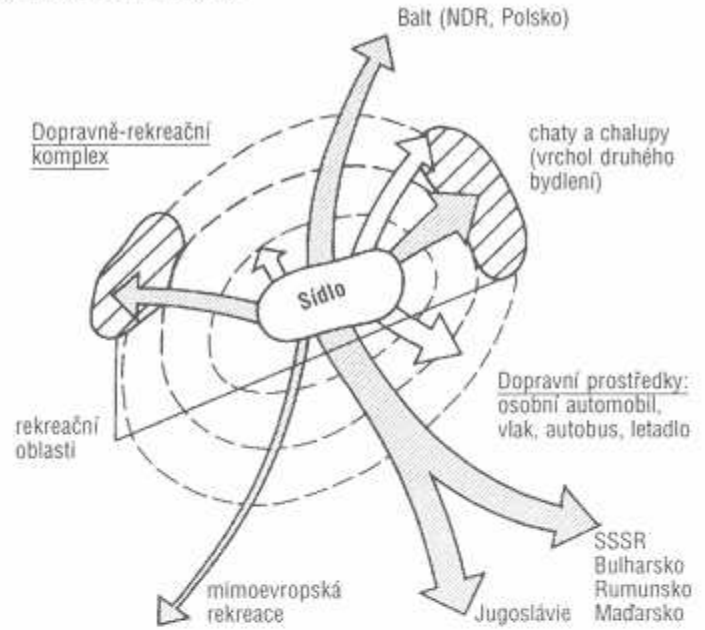
50. léta

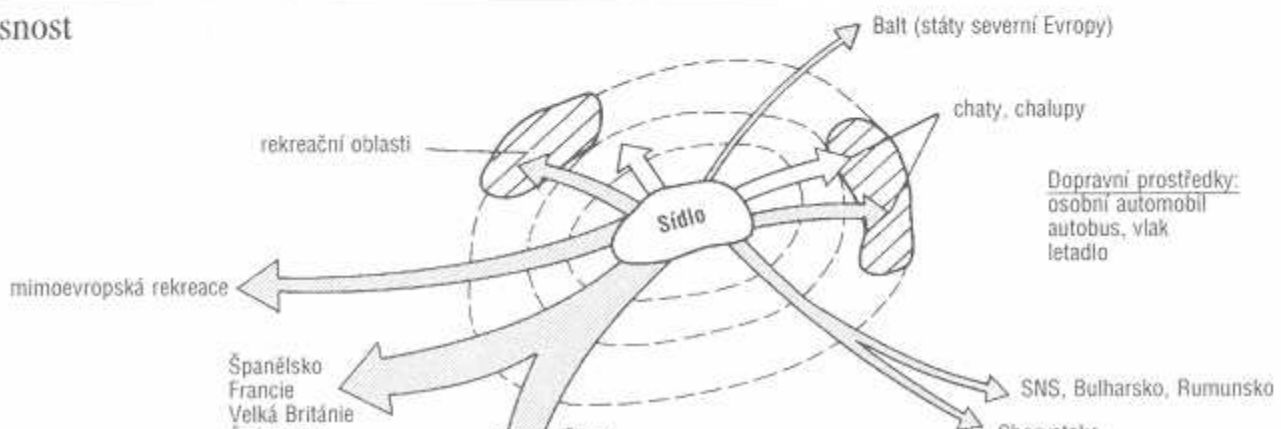
60. léta

Období do r. 1989

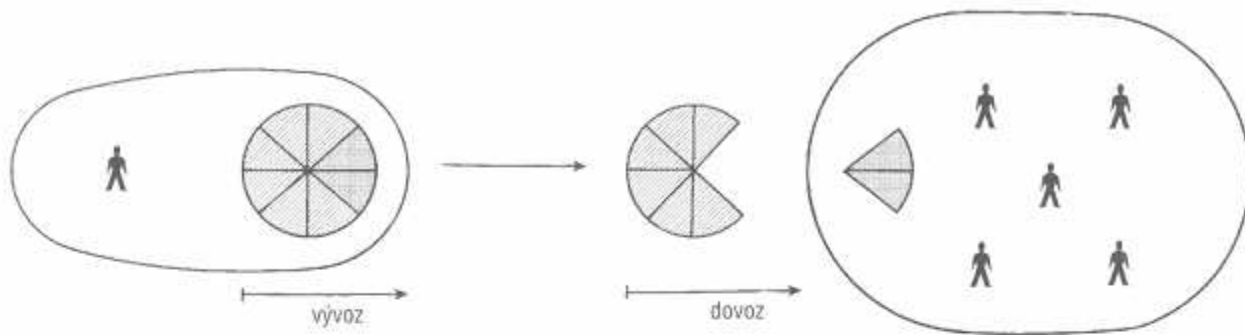
Současnost

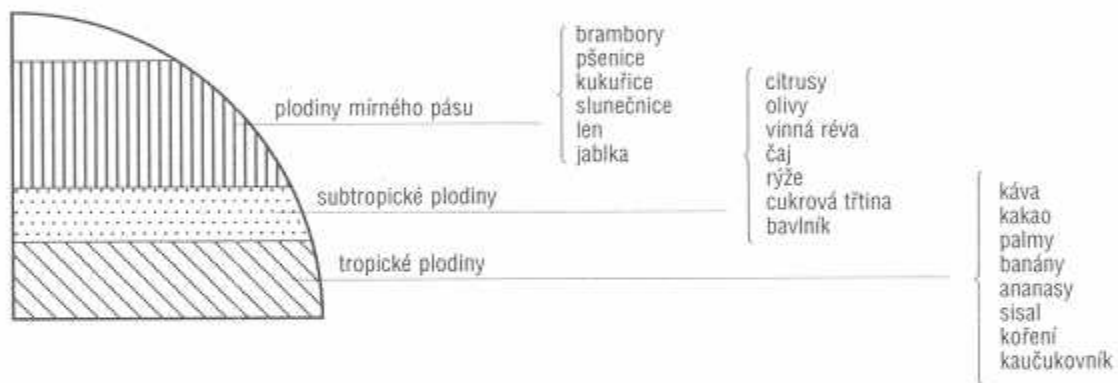

Podmínky a hybné páky zahraničního obchodu

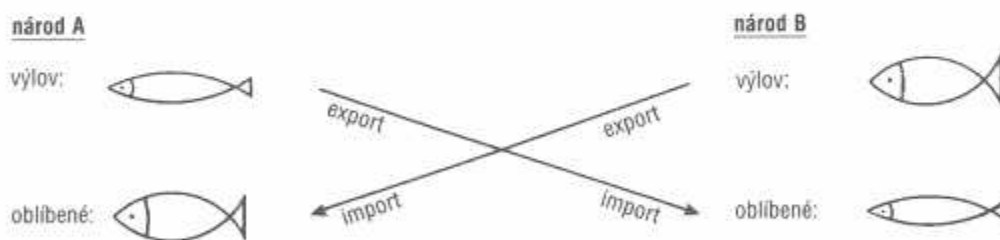
1. Počet obyvatel a velikost produkce

2. Přírodní podmíněnost pěstování plodin

3. Možnost lovu a národní potravní zvyky

4. Kapacita dopravních prostředků

cisternový vlak **X** obřní tanker **X** ropovod

5. Mrazírenská a konzervační technika

(v přepravě masa atd.)

a) před zavedením ➔ přeprava pouze ve vnitrostátním měřítku

b) po zavedení ➔ mezikontinentální transoceánská přeprava

6. Náročnost trhu a životní úroveň

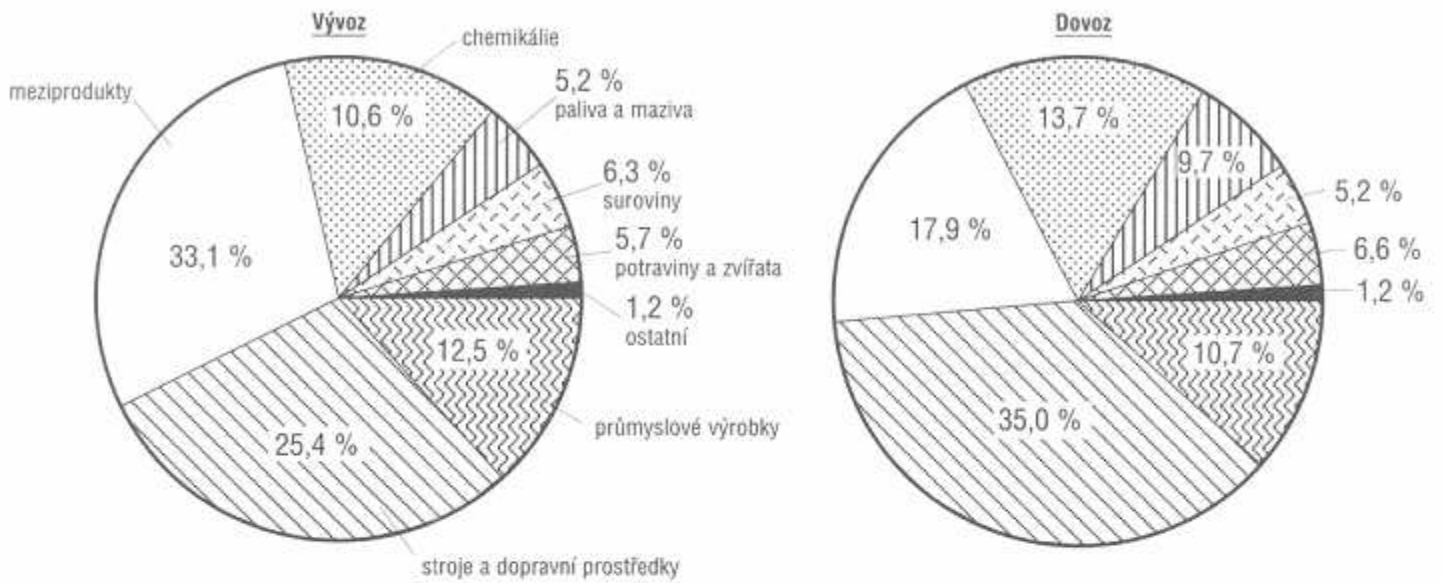

7. Přebytky a deficity

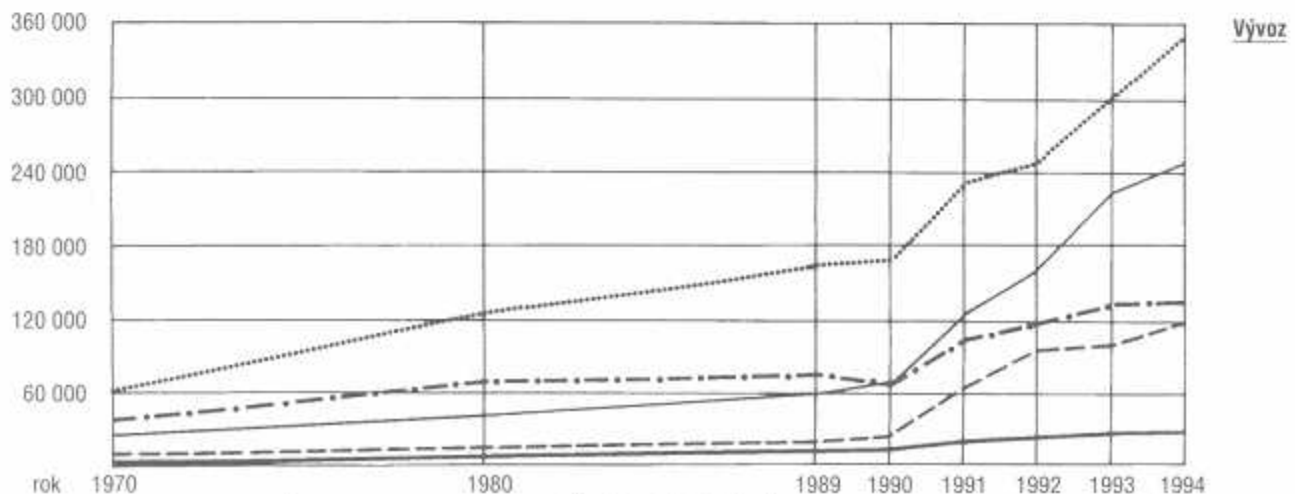
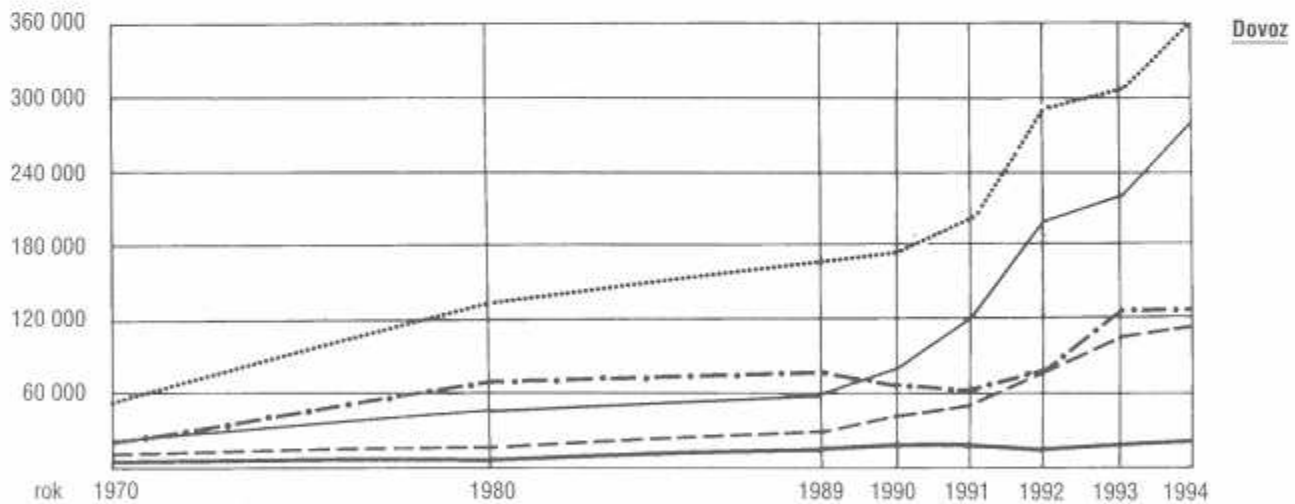
potravinařské obilí

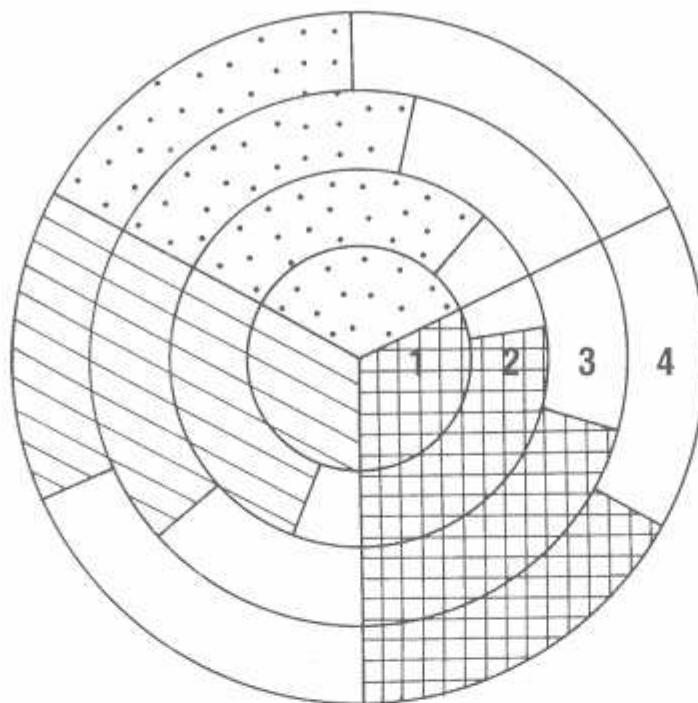
Zahraníční obchod České republiky Současná struktura zahraničního obchodu (1995)

Vývoj zahraničního obchodu České republiky (v mil. Kčs – Kč)

Míry a stupně realizace lidských potřeb
v prostorovém uspořádání

- 1 – byt
- 2 – centrální místo I. řádu
- 3 – centrální místo II. řádu
- 4 – centrální místo III. řádu
- A – – biologické potřeby
- B – – kulturní potřeby
- C – – psychické potřeby

A – Prostorová realizace biologických potřeb

byt

odpočinek
jídlo
pití
relaxace
oděvy
obuv
teplo
kvalitní vzduch
WC

centrální místo I. řádu

prodejny základních
potravín
jídlena

centrální místo II. řádu

lékárna
lékařská ordinace
speciální potraviny
běžné průmyslové zboží
obchod s obuví
obchod s textilem
restaurace

centrální místo III. řádu

nemocnice
kliniky
luxusní potraviny
luxusní oděvy
luxusní obuv
speciální průmyslové zboží
luxusní restaurace

B – Prostorová realizace kulturních potřeb

byt

televizor
rozhlas
hifi věž
knihy
časopisy
počítač
video
tělocvičné nářadí

centrální místo I. řádu

mateřské školy
základní školy
zájmové kroužky
dětská hřiště

centrální místo II. řádu

střední školy
umělecké školy
divadla
kina
knihkupectví
tělocvičny a posilovny
knihovny

centrální místo III. řádu

vysoké školy
vědecké knihovny
cizojazyčná literatura
vrcholová sportovní centra
špičková divadla
kina, muzea
galerie, koncertní síně

C – Prostorová realizace psychických potřeb

byt

rodina a rodinné vztahy
respekt
estetika bytu
telefon
počítač
rodinná dovolená

centrální místo I. řádu

školní kolektiv
pracovní kolektiv
sousedé
přátelé
vycházky
rekreační sport

centrální místo II. řádu

zájmová činnost
diskotéky
sportovní kolektivy
výlety
víkendové pobyty
(zbaty, zbaluny)

centrální místo III. řádu

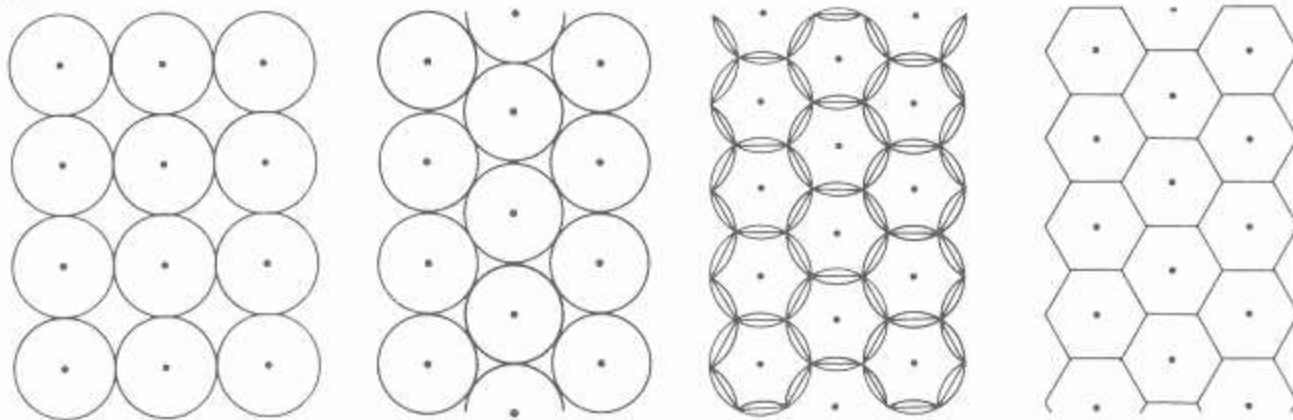
přátelé
kamarádi
příbuzní
rodinná dovolená
– tuzemská
– zahraniční

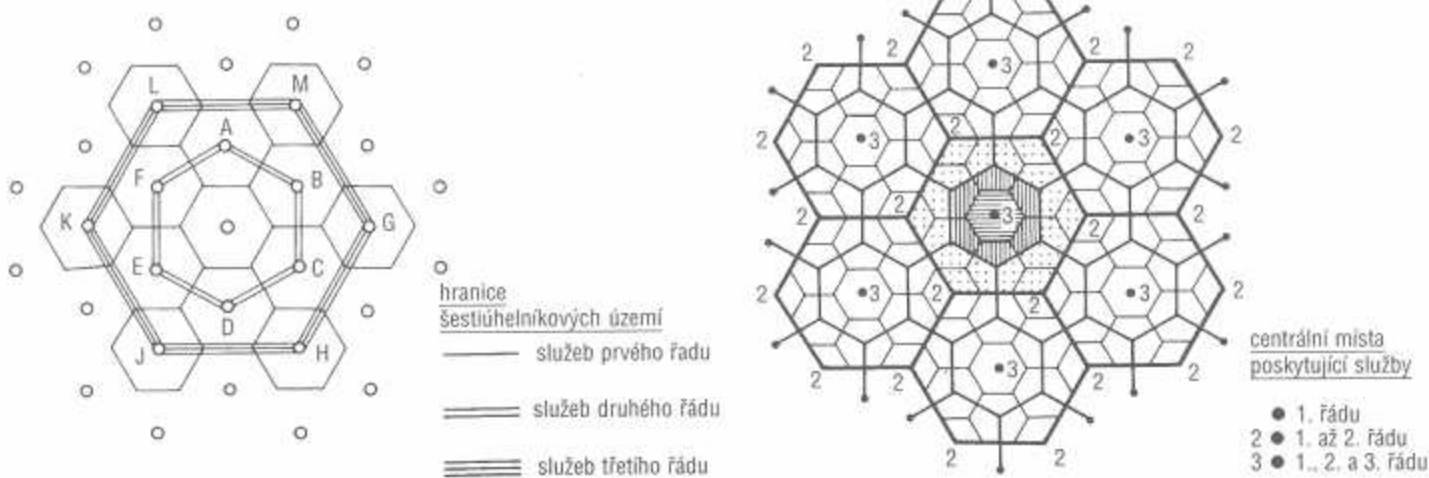
Prostorová struktura terciárních činností a centrálních míst

(Teorie centrálních míst)

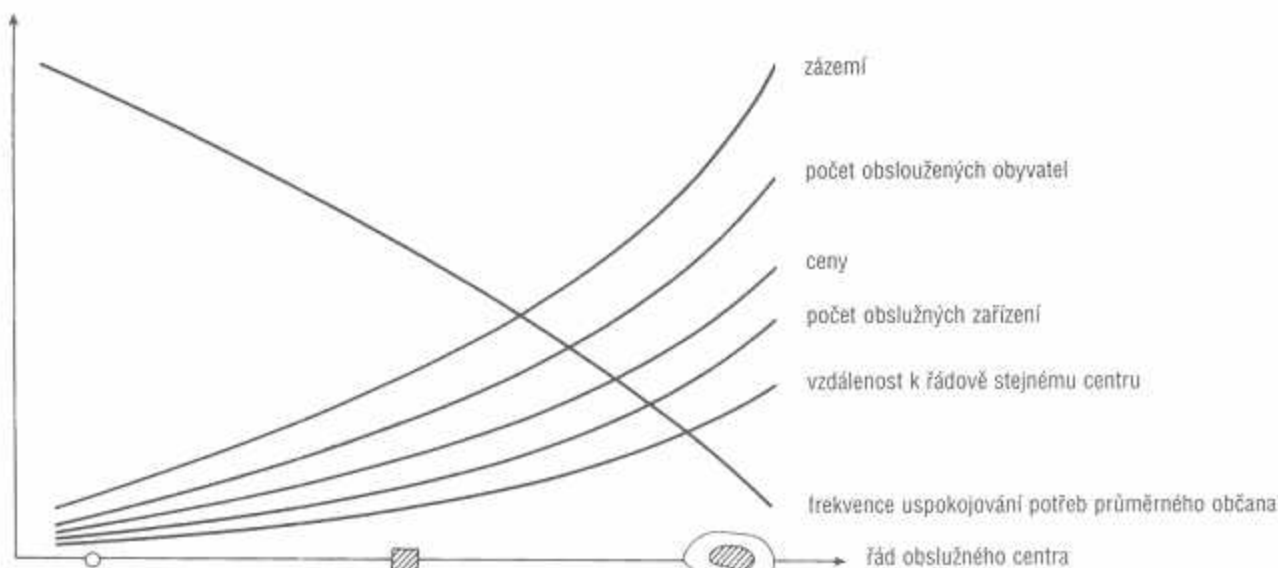
Různé typy prahů a rozmístění center

Hierarchická organizace zařízení terciárních činností a sídel

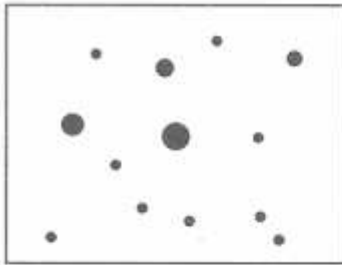

Prostorový průběh střediskových vztahů

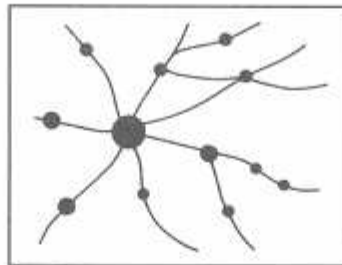
Struktura a uspořádání kulturní krajiny

Uzly

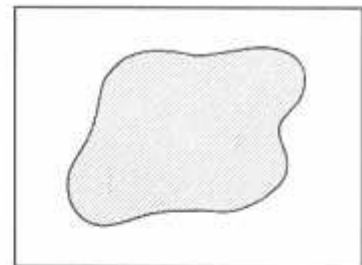
(průmyslové závody, sídla)

Sítě

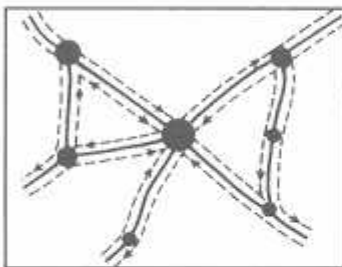
(silnice, železnice)

Povrchy

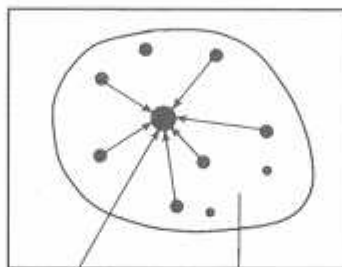
(souvislá zástavba, pole)

Přemisťování

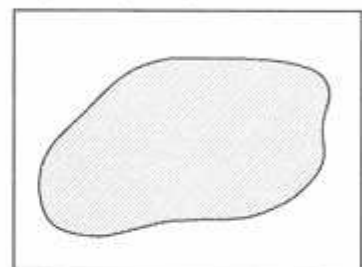
přemisťování zpráv, osob, surovin, zboží

Region – nodální

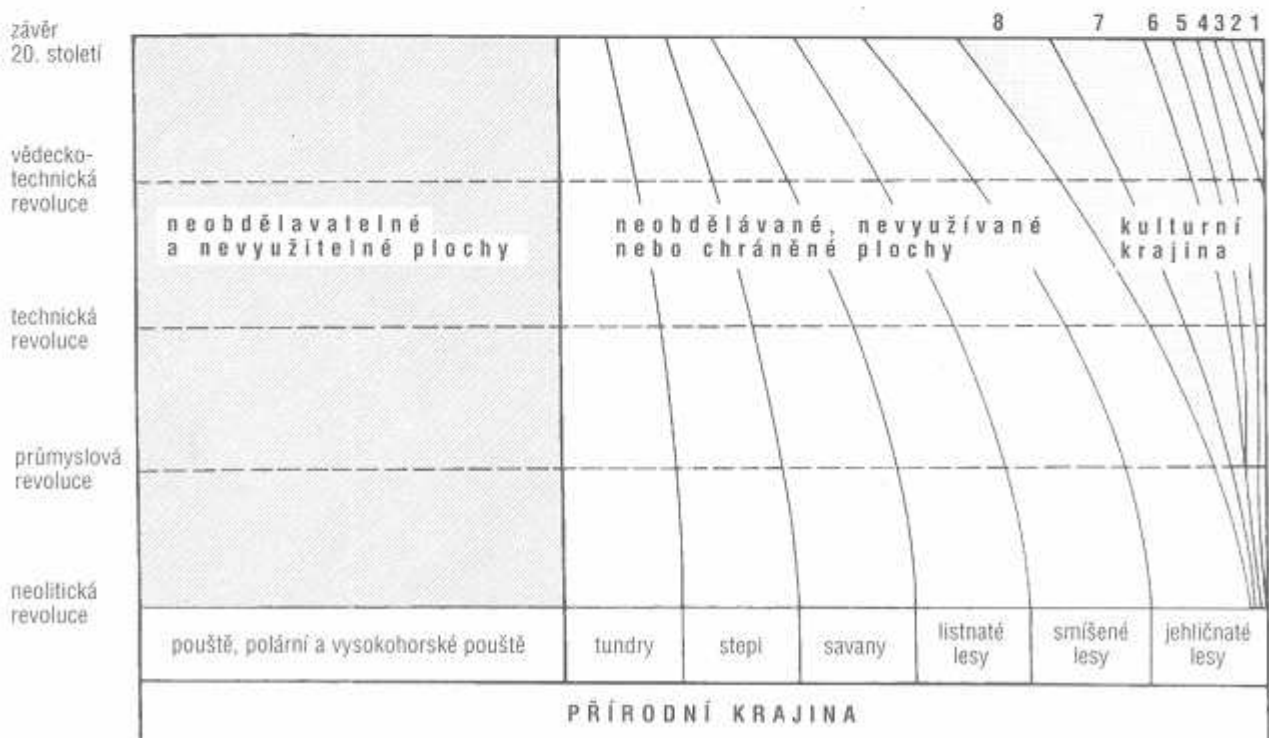
uzel (jádro) zázemí (periferie)

Region – stejnorodý

(pole, les, průmyslová oblast)

Schematický vývoj zastoupení typů přírodní a kulturní krajiny

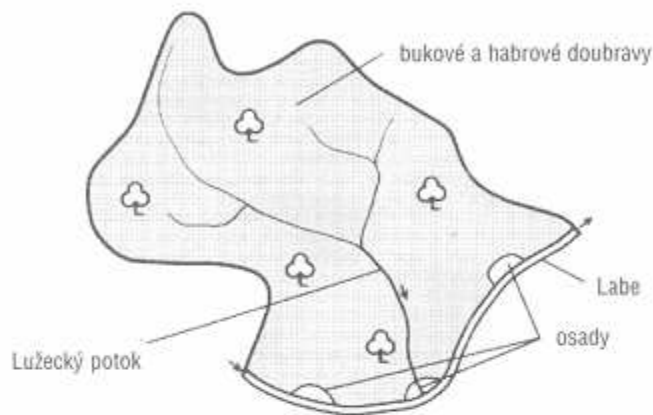
1 – krajina speciálních funkcí
2 – krajina rekreační

5 – krajina urbanizovaná
6 – krajina průmyslová a těžební

Vývoj krajiny v současném katastru obce Povrly (okres Ústí nad Labem)

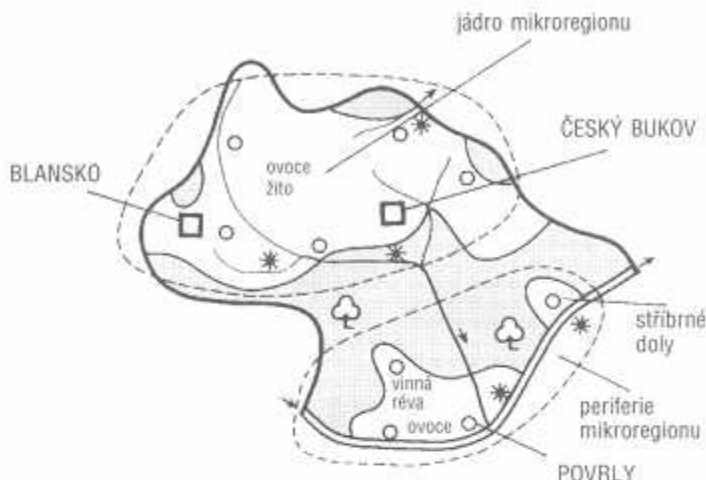
1. Slovanské osídlení

6.–8. st. n. l.

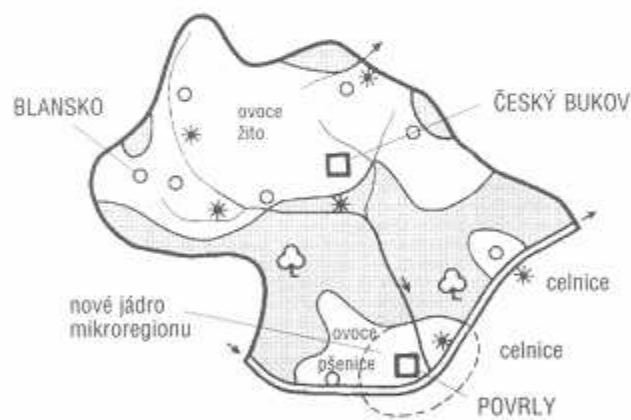
2. Rozvoj zemědělské krajiny

Německá kolonizace 16. stol.

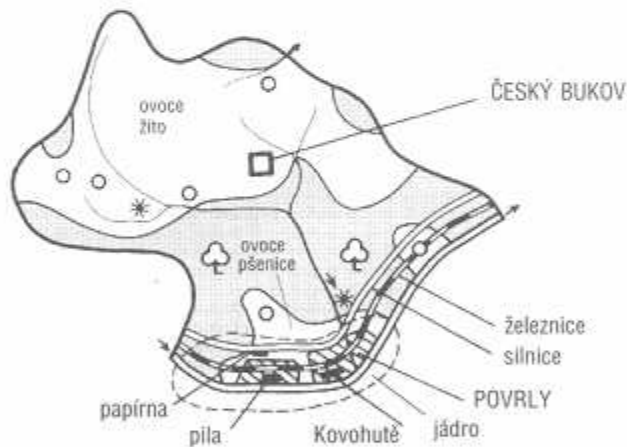
3. Vrchol rozvoje zemědělské krajiny

Konec 18. stol.

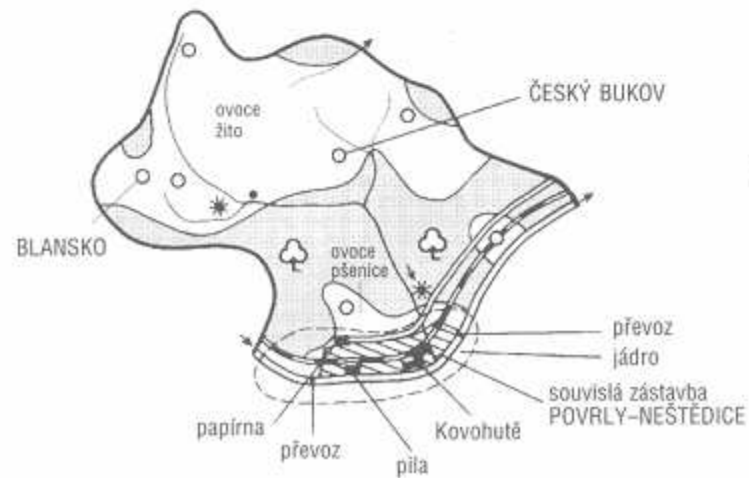
4. Začátek rozvoje průmyslu

Přelom 19. a 20. stol.

5. Rozvoj průmyslu, útlum zemědělství

Rok 1937

6. Dominující průmysl, rozpad zemědělství

Současnost

